

מדינת ישראל

הכנסת

א.ו.

פרוטוקול מס' 7/7

מישיבה של ועדת החינוך והתרבות שהתקיימה ביום ג',
ה' בכסלו, תשס"ו - 30.11.54,
בשעה 11.15.

נכחיו:

- חברי הוועדה:
 - ס. פרסיץ - היו"ר
 - ס. ארם
 - א. ברסן
 - ש. גריידי
 - ס. כפרית
 - ד. נצר
 - י. סמילנסקי
 - ר. צברי
 - א. רזיאל-נאור

מוזמנים:

- מר שריד - ס"ם מנהל כללי של משרד החינוך והתרבות
- מר לבנון - המפקח על החינוך החקלאי, משרד החינוך
- גב' סטנר - היועצת המשפטית של משרד החינוך

נעדרו:

- ס. אונא
- ח. בוגר
- ז. בן-יעקב
- ק. כהנא
- א. כלפון
- י. רוזנברג

סדר-היום:

- א. סונות;
- ב. סקירה על החינוך החקלאי בבתי-הספר היסודיים;
- ג. הצעת חה"כ כהנא בענין מועדון של ארגון אמהות עובדות בירושלים.

=====

היו"ר ש. פרסיץ:

אני פותחת את הישיבה.
קיבלנו הזמנה מן האוניברסיטה העברית ומסכון וייצמן לביקור במוסדות אלה, ואני מבקשת את חברי הוועדה להחליט אם מועדי הביקורים מתאימים להם.

החלטה

מועד הביקור במסכון וייצמן נקבע ליום א'
הקרוב, 5.12.54, שעה 11.00.

מועד הביקור באוניברסיטה נקבע ליום ב'
הקרוב, 6.12.54, שעה 11.00. הוועדה קיבלה
גם את הזמנתו של פרופ' סזר לארוחת-הצהרים.

היו"ר ש. פרסיץ:

נתקבלה בוועדה הזמנה מטעם צה"ל, המזמין את
חברי הוועדה להרצות בפני קורס קצינים על בעיות
חינוך בהן הוועדה מטפלת. אני מבקשת את החברים להענות להזמנה.

חה"כ ארם, כפרית, נצר, פרסיץ, צברי
ורזיאל-נאור התנדבו להרצות במסגרת
קורס הקצינים על בעיות החינוך בהן
הוועדה מטפלת.

או.

סקירה על החינוך החקלאי בבתי-הספר היסודיים.

טר לבנון:

חוק החינוך הממלכתי מחייב בין השאר אסון בעבודה חקלאית בבתי-הספר היסודיים. זהו אחד האמצעים החשובים ביותר אשר צריך להביא לידי הידוש ברית האומה עם האדמה, ואנו סבורים שאסון זה אף יגדיל את מספר התלמידים שיבחרו בחקלאות כדרך בחיים, כך שחלק ניכר מהם יעבור לאחר סיום בית-הספר היסודי להשתלמות בבית-הספר החקלאי.

ברצוני להסביר עתה כיצד אנו מגשימים את החוק, במה התקדמנו ואיזו עבודה עוד צפויה לנו.

אחד העקרונות החשובים בהקניית האסון החקלאי היא עבודה חקלאית מטשית בבתי-הספר. לשם כך עיבדנו תכנית המחייבת בכל בית-ספר בו ישנם התנאים המינימליים ההכרחיים, היינו קרקע, הקמת משק חקלאי ליסודי, אנו סבורים שצריך להתחיל בחינוך החקלאי כבר מן הגיל הרך, ואסנן ישנן בתי-ספר המתחילים בעיבוד גינות כבר בכיתות א', ב' או ג'. בכיתות אלו עושים זאת בעיקר הסחנכים, ולא הסודים לחקלאות.

משרד החינוך קבע לכל כיתה שתי שעות אסון חקלאי לשבוע. במקרה שמספר התלמידים בכיתה הוא למעלה מ-30, מוקדשות לאסון החקלאי 4 שעות לשבוע. עד עכשיו הצלחנו להקים גינות מצודות שונות - גינות קטנות וגדולות - ב-470 בתי-ספר יסודיים. בגינות אלו עובדים 70,000 תלמיד מכות ח' - ד', המעבדים שטח המתקרב ל-2000 דונם. חלק מאדמה זו מוקדש לגינות נוי טביב בתי-הספר. שני שלישים מבתי-הספר בהם ישנן גינות נמצאים בערים ובמסובות הגדולות; השליש הנותר מתחלק בין ההתישבות, מושבי עולים ומעברות.

בסנה שעברה הפנינו את תשומת-לבנו במיוחד להגברת עיבוד הגינות במעברות. בסוף שנת הלימודים הקודמת מינה משרד החינוך ועדה סיוחדת להערכת הישגי החינוך החקלאי בבתי-הספר. והנה שמחנו מאד לראות שחלה התקדמות גם במעברות ומעברה אחת - מעברה ג' במגדל-אסקלון - הצטיינה עד כדי כך שזכתה בפרס.

וכאן ברצוני לספר על ניסוי סיוחד במינו שנעשה במעברה זו. כידוע, אחת הבעיות העיקריות במעברות ובמושבי עולים היא הנסחת הביקור הסדיר של הילדים, כי ישנן ימים ואף עונות בהם תלמידים רבים צעדים טביב-הספר. במעברה זו מנהל בית-הספר עם עוד שני מורים הצליחו לעבד שטח אדמה לא גדול. חבר המורים במקום סבור שדבר זה שינה לטובה את השקפתם של ההורים על עניני בית-הספר בכלל, כי עד עכשיו הם לא היו רגילים לראות מנהל בית-ספר בעצמו ובכבוד מחזיק מעדר ביד ומעבד את האדמה. כן התחילו לצוץ גינות ליד צריפי המגורים ובית-הספר סיפק שתילים. בסוף שנת הלימודים התברר כי חלקת האדמה שהתלמידים עיבדו יחד עם משק קרוב הכניסה להם רווח ניכר - כ-1400 לירות. כל ילד הביא הביתה את חלקו ברווח זה, והכסף לא רק עודד אותם להמשיך בעבודה, אלא גם השפיע על ההורים, אשר נכחו לדעת כי בית-ספר דואג לא רק למזונם הרוחני של הילדים, כי אם גם לקיומם מטש.

בית-ספר זה פנה אלינו בבקשה שברשה להם להמשיך בעבודה זו פעמיים בשבוע, ובמקום שהילדים ילכו לעבוד במושבים הקרובים ויעבדו שם 9 שעות ליום, הם יעבדו את הקרקע שלהם ויקבלו שכר זעום. אנחנו רואים ערך רב בעבודה זו הנעשית יחד עם המורים, ובימים אלה פעולה זו עומדת להתחלט. הסדר זה הפחית במידה רבה את היסודי התלמידים ויחד עם זאת הצלחנו להשביע את רצון ההורים, מפני שהילדים מביאים כסף הביתה, אלא במקום סירוויחו אותו באופן בלתי-מאורגן ובלתי-חינוכי על-ידי עבודה ביסובים הם עושים זאת בהדרכת ובהסגחת מורים. אנחנו חושבים שדרך זו היא פתרון מה לבעיית העדר תלמידים מבתי-הספר ביסובי-עולים, והבאנו אותו לידיעת הוועדה הסיוחדת ולידיעת הפיקוח המרכזי.

דבר שני שהתחלנו בו הוא סידור גינות ומשקים ליסודיים במושבי-עולים. ביוזמתו הברוכה של סר החינוך והתרבות הבטיחה מחלקת ההתישבות של הסוכנות לעזור לנו בהקצבה דאוויה לשם ביצוע התכנית של חינוך חקלאי בבתי-ספר ב-9 מושבי-עולים. כיום התחלנו בהנהגת החינוך החקלאי ב-30 מושבי-עולים. במיוחד הצטיין מושב פטיס, וחברי המפקחים הכוללים שביקרו במקום זה נוכחו לדעת מה רב ערכו של החינוך החקלאי בבתי-הספר.

סר לבנון:

אמנם איננו יכול לומר שהחינוך החקלאי מבוצע בדיוק כפי שהיינו רוצים זאת, אבל זוהי כבר התחלה שאפשר לבנות סביבה.

העזרה הכספית של המדינה מוזלמת ספין-ספין ובקטיים גדולים, ובמקום שפסד החינוך יכול לתת את העזרה הסטטית עם מבוצעת העבודה בקלות-יותר. בהגשמת החינוך החקלאי בעזרנו גם במרכז לחינוך ולתרבות שהקציב סכומי כסף מסויימים למטרה זו. באותו שלשיל של בתי-ספר בהם ישנן גינות נמצאים מחוץ לערים ולמושבות הגדולות כלולים גם מוסדות חינוך סגורים. במוסדות אלה אננו פועלים בשיתוף עם עליית-הנוער, והם נהנים מעצותינו, מהדרכתנו ופה ושם גם מהקצבתנו.

הקושי בהגשמת החינוך החקלאי בערים הגדולות, בהן דווקא מרוכזת האוכלוסייה, הוא בכך שלא דאגו מתחילה בבתי-הספר היסודיים יהיו מצויידיים בשטחי קרקע המתאימה לעיבוד חקלאי. ישנן כיום ארצות אשר חקרו חוקים מסחייבים את הרשויות המקומיות לצייד את בתי-הספר אשר בתחום שיפוטן בקרקע חקלאית. ילוע לי שחוק כזה קיים ברוסיה. באנגליה קיימת במסדר החינוך מחלקה מיוחדת המטפלת באיסור בנינים לבתי-ספר, והיא דואגת לכך שליד כל בית-ספר הנמצא באיזור כפרי יהיה שטח קרקע.

בחיפה המצב יותר טוב מאשר במקומות אחרים. בכפר גלים ישנו שטח קרקע של 100 דונם המעובד על-ידי למעלה מ-2000 תלמיד מ-60 כיתות. העבודה בכפר גלים נמשכת זו השנה השלישית, והתלמידים באים למקום אחת לשבוע. למקום זה טובאים גם תלמידי בתי-ספר מן המעברות הסמוכות: טירה, טירת הכרמל ומחנה-דוד.

ליד בתי-הספר בתל-אביב קיימות גינות לא גדולות, בגודל של 3 - 2/3 דונם. שטחי קרקע אלה יעובדו על-ידי התלמידים לשם קיטום בית-הספר, ובמידה שעבודה זו קטורה בהודאה כוללת. החינוך החקלאי המטטי לכיתות ז' ו-ח ניתן להם בשטח שהיה שייך לקיבוץ אפעל אשר התפרק. מתוך הקרקע של הקיבוץ שוריינו עובדנו 100 דונם אדמה. כיום באים לשם תלמידי 26 כיתות ואנו מקווים בקרוב להעמיד את מספר הכיתות על 30. אלו כיתות בבתי-ספר בתל-אביב ומן המעברות הסמוכות לעיר. עיריית תל-אביב, מועצת הטורים למען הקרן הקיימת לישראל והמרכז לחינוך ולתרבות שותפים אתנו בפעולה זו. העבודה בשטח זה התחילה שלשום, לאחר טא-ומתן מייגע מצד מר טריד והיועץ המטטטי של המסדר, והייתי מזמין את חברי הוועדה לבקר במקום כדי שראו מה ערך רב יש לעבודה זו של התלמידים והטורה, כשהם אינם חייבים להצטמצם בערוגה אחת.

אנחנו רוצים להרגיל את הילדים להתמדה בעבודה ואנחנו רוצים להחזיר את ההכרה שהאזרח הטוב הוא אותו אזרח הכצויד בידיעות, ביכולת וברצון להשתתף ביצירת ערכים, בפרט ערכים ראשוניים. הלא י צריך להכיר את עבודת האדמה גם אם הוא תושב-עיר.

דבר מיוחד שהתחלנו בו השנה, הן בכפר גלים והן בשטח קיבוץ אפעל הוא, כי הכיתה היוצאת לאסון חקלאי מלווה לא על-ידי הטורה המקצועי, אלא על-ידי מחנך הכיתה או על-ידי מורה המלמד בה מספר שעות רב. אמנם איננו מתימרים לחשוב כי השעות המועטות המוקדשות לעבודה חקלאית יפתרו את הבעיה הכוללת של התקרבות לחקלאות; זהו רק אמצעי בודד, אך יעיל מאוד שעשוי לשנות את האווירה השוררת כיום בבתי-הספר. אנחנו מקווים שעל-ידי שיתוף-פעולה יעיל של מחנכים, מנהלים ובמידה מסויימת גם של ההורים בתקרב להגשמת התכנית של אסון חקלאי בבתי-הספר.

מטי לבסטי: האם התלמידים יוצאים לעבודה חקלאית בשטח למטח כל שעות היום?

סר לבנון: כל כיתה נמצאת בשטח 3 שעות. ישנן כיתות אשר חוזרות אחרי-כן לבית-הספר ומטטיכות בלימודים. הנסיון שיש לנו איננו מספיק לשם הסקת מסקנות. ישנם בתי-ספר אשר מסלבים את העבודה החקלאית עם לימוד הטבע, ואם אין דרך אחרת - גם עם לימודים אחרים.

או.

טר לבנון: בירוסלים ישנה התחלה צנועה על שטח קטן ביותר.
הדבר נעשה על-ידי בית-הספר "ענף חיים" בבקעה.
על שטח זה עובדות 12 כיתות של בתי-ספר בסביבה וכן תלמידות מן הסמינר
לסורות.

אולם לא התפקדו באמון החקלאי הניתן לתלמידים
במסגרת לימודיהם בבית-הספר וראינו שיש צורך להעביר את האמון החקלאי
גם לבית התלמיד. כך נוצרו מועדונים חקלאיים, שספרם מגיע כיום ל-50
והסונים 2,100 חברי מתלמידי כיתות ה' - ו'. במועדונים אלה נפגשים
החברים אחת לשבוע ודנים בנושאים חקלאיים. התלמידים מקבלים במועדונים
גם חינוך לאזרחות טובה, הם לומדים כיצד לנהל ישיבות, לבחור יושב-ראש
וכו'. תמיד רצינו לקיים קשר בין בית-האב ובין בית-הספר והמועדון
החקלאי נותן אפשרות של קשר כזה, כי המדריך של המועדון והמורה חייבים
לבקר בבית הילד, שהוא חבר במועדון, כדי לדאוג אם הוא מטפל בגינתו
ובמטקו הקטן. דרך אגב קושר המורה גם קשרים עם הורי התלמיד ודן אתם
על נושאים שאינם שייכים לחקלאות דווקא. לביקורי המורים בבתי-התלמידים
ישנה הספעה גדולה וחשובה מאד, וזה היה גם במידה לא מועטה הכוח-הדוחף
להליכת תלמידים לבתי-ספר חקלאיים.

בענין הרספת ילדים לבתי-ספר חקלאיים אנו מתדלים לעשות
כמיטב יכולתנו. היה זמן, לפני הנהגת החינוך הסטלכתי בבתי-הספר, כאשר
היינו נוהגים לבוא לכיתות ה' ולדבר על לב התלמידים שהם צריכים ללכת
לבתי-הספר החקלאיים. אולם לא ראיתי דרך זו כדרך חינוכית נכונה. ראיתי
בזה תעמולה שלא הצדיקה עצמה ולא הביאה פירות כמקווה. התחלנו ללכת
בדרך אחרת. הבאנו את תלמידי כיתות ז' ו-ח' לבתי-ספר חקלאיים כדי
שיבלו שם יום בעבודה סדירה ויכירו את חיי התלמיד בבית-ספר חקלאי,
בכיתות ה' של בתי-הספר הסטלכתיים נקבעו עתה ימי-כפר במסגרת ימים
המוקדשים לטיולים. בשנת תשי"ג ביקרו 4450 תלמידים מ-109 בתי-ספר, הלומדים
ב-154 כיתות, בבתי-ספר חקלאיים שונים וביקורים אלה נתנו פרי. אם לפני
4 שנים עמדנו בפני עבודה שבתי-ספר חקלאיים נתמלאו על-ידי חניכי עליית-
הנוער בעיקר, הרי השנה הסתנו פני-הדברים ו-1200 בוגרי בתי-הספר היסודיים
המטיחו את לימודיהם בבתי-הספר החקלאיים.

את עבודתנו אנו מטלבים בפעילים ציבוריים שונים.
אנו רוצים שהתלמידים יטפלו בסדרות הנמצאות בסביבת מקום מגוריהם.
אנחנו רוצים למנוע את השתתת העצים והגנו הבורים שאם הילדים בעצמם
יטפלו בעצים יחסם לצומח ישתנה, ותופעת ההשתתת תיעלם.
בתי-הספר גידלו למעלה מטלוטת רבעי טיליון שתילי
אוקליפטוס, שבהם כחצי טיליון נמסרו לנטיעה מטט ונקלטו לפחות 350 אלף
שתילים. הנטיעות נוצעו בזמנו על-ידי חוליית הצמחיה של הגדנ"ע, אך
כבר אז היו בתי-ספר אשר דרשו כע התלמידים בעצמם יטעו את השתילים שגידלו.
יחד עם מועצת המורים למען הקרן הקיימת אנו רוצים לטפל עכשיו בהקמת
ה"חומה הירוקה" בצדי הכבישים, ואותם הילדים שנטעו את העצים אף יטפלו
בהם. לעבודה כזאת יש ערך חינוכי טלא.
כן חילקו בתי-הספר שתילים בטעברות, בערים ובסיכונים
החדשים. בתי-הספר גידלו גם שתילי ירקות ופירות שנמסרו לתלמידים במחירים
סטליים. כן ישנם בתי-ספר בהם המורים טרים לבתי התלמידים ומבקרים
בגינות, וזה מחוץ למסגרת המועדונים החקלאיים.

הילדים עזרו גם לטרכז החקלאי בהדברת צרעות המזיקות
לעצי פרי ולכרמים ואספו אשתקד 120,000 מלכות של צרעות. המחלקה להגנת
הצומח אף מצאה לנכון להעניק פרסים ל-17 בתי-ספר.

אנחנו רוצים להביא לידי התחרות בין בתי-הספר השונים.
קיימת ועדה שמונתה על-ידי משרד החינוך ואיר מעריכה את ההיטגים של בתי-ספר
שונים בשטח העבודה החקלאית. הוועדה מעריכה בעיקר את ההתמדה בעבודה
ואת הפיתוח.

אנחנו גם מוציאים עתונים, וכאן היינו צריכים ליצור
אין מאפס, כי לא היו לנו דוגמאות לכך. אנחנו גם מטתמפים בהוצאת "סדה".
לצערנו אין לנו תקציב מספיק להוצאת עתונות.

א.ו.

סר לבנון:

כפי שאמרת, אין אנו חושבים שהאמון
החקלאי יוכל להיות מוגשם רק בעזרת הסורים
הסקצועיים, ולכן אנו סבורים שתלמידי הסמינרים צריכים לקבל גם הכשרה
חקלאית מסויימת, עד עכשיו הצלחנו להקיף רק 6 סמינרים, אבל זוהי
התחלה, ובשנה הבאה אנו נפעל גם בסמינר לוינסקי ובסמינר בבית-הכרם.
בסמינר הקיבוץ הדתי ביבנה סקצוע החקלאות הוא כבר עכשיו סקצוע-חובה.

מתקיימים עכשיו קורסי השתלמות לטורים
מסוגי-עולים, בבאר-טבע, בנהלל וביבנה, ונדאג לכך סורים אלה יקבלו
גם הכשרה מינימלית בחקלאות.

לפני שנה הוקם בעזרת המרכז לחינוך
ולתרבות סמינר לטורים לסקצועות הטבע, חקלאות וידיעת הארץ. בסמינר
זה לומדים כיום 30 טורים.

אני חושב שסקירתך לא תהיה שלמה אם לא
אזכיר גם את הקשיים שאנו נתקלים בהם.

אנחנו מקיפים כיום רק את מחצית בתי-ספר
וכמובן איבנו מסתפקים בזה. אך לאור העובדה שמלבדי מטפלים בחינוך
החקלאי במסגרת החינוך והתרבות עוד 2 אנשים נקל להבין שאיבנו יכולים
לעשות את הכל. כיום ישנן 3 וחצי מטרות של מדריכים חקלאיים לכל הארץ.
בדרום ישנו בתפקיד זה אדם בחצי מטרות בלבד, ואף כלי-רכב אינו עומד
לרשותו. גם באיזור הצפון ישנו עובד בחצי מטרות בלבד; באיזור המרכז
ישנו מדריך במטרה שלמה, בירושלים - בשני שלישי מטרות והוא הדין לגבי
תל-אביב. מספר עובדים זה כמובן אינו מספיק ויש הכרח לקבל לעבודה
מדריכים נוספים אם רוצים להנהיג חינוך חקלאי בכל בתי-הספר.

היה נהוג פעם שבוגרי בתי-ספר יסודיים
אשר היו חברים בטועדונים חקלאיים קיבלו סטיפנדיות אם רצו להמשיך את
לימודיהם בבתי-הספר החקלאיים. לאחר העברת בתי-הספר החקלאיים לטיפולן
של מסגרת החקלאות הפסקנו את מתן הסטיפנדיות.

אנחנו סבורים שיש צורך לחייב כל רשות
מקומית להקציב סכום אדמה לכל בית-הספר יסודי המוקם באיזור שיפוטה. יתכן
שיש צורך לחוקק חוק בקשר לזה.

אנו סובלים גם מכחסור גדול במורים חקלאיים,
אבל נקווה שנתגבר עלןזה.

כן יש צורך להגדיל את התקציב לחינוך
חקלאי. הכשרת דונם אדמה לעיבוד חקלאי, היינו גידורו, התקנת רשת השקאה
וציוד בית-הספר בכלי-עבודה מצריכה הוצאה של 425 לירות. על דונם אדמה
יכולים לעבוד 100 תלמידים. אפשר, אם כן, בנקל לעשות את החשבון כמה
כסף דרוש כדי להכשיר סחחי קרקע בכמות שתאפשר מתן חינוך חקלאי לכל
תלמידי בתי-הספר היסודיים במדינה.

בית ד. ט. פרטיץ: בכמה בתי-ספר אין עדיין חינוך חקלאי?

סר לבנון: ב-420 בתי-ספר.

היו ד. ט. פרטיץ: האם בתי-ספר אלה נמצאים בריכוזי העולים
החדשים או במקומות-ישוב ותיקים?
מה נעשה בדבר מתן חינוך חקלאי בגבי-ילדים?

ד. כפריה: מהו התקציב של מסגרת החינוך למתן חינוך
חקלאי, כי אם לוקחים בחשבון סדרוטים
כ-2000 דונם אדמה כדי שכל התלמידים יוכלו לעבוד באופן מססי, והכשרת כל
דונם עולה 425 לירות, הרי זה מצטרף לסכום גדול מאד.
באילו מידה מסתתף מסגרת החינוך מתקציבו
בפיתוח החינוך החקלאי בבתי-הספר של ההתיישבות הותיקה? לי נראה שההתיישבות
הותיקה יכולה לעמוד בכוחות-עצמה בפעולה זו, ויש רק לתת לה עידוד
מוסרי או לפתח את פעולת המועדונים.

מה הן שעות לימוד החקלאות לפי תכנית
הלימודים? האם ישנם ימי-לימוד? מהי התכנית לקראת שנת הלימודים החדשה
לגבי אותם בתי-הספר בהם לא ניתן עד עכשיו אמן חקלאי? מה הם השיפורים
שעומדים להנהיג בשנה החדשה, וכיצד זה יתבטא בתקציב החדש? כיצד מפליצים
את הפעולה המועדונית? מי מפיץ את הספרות החקלאית בקרב התלמידים?
איזה נסיונות נערכו בטוסי-עולים כדי לקרב את הילדים לצוטח ולאדמה?

או.

ד. צברי:

מהו מספר בוגרי בתי-הספר היסודיים שהסתייכו
ללמוד בבתי-הספר החקלאיים?
בתכנית החינוך הממלכתית ישנה אפשרות של
מתן השלמות לתכנית הלימודים הנהוגה בכל בתי-הספר. האם ישנם בתי-ספר
שביקשו השלמה במקצוע החקלאות?
מדוע שיתוף-הפעולה עם הסוכנות בטוח
החינוך החקלאי הוא רק ב-9 מושבי-עולים?
מה פעולתה של החברה להגנת הצומח?

ד. בצר:

כמה מורים לחקלאות ישנם בכל בתי-הספר היסודיים?
מהו יקף הפיקוח על החינוך החקלאי?
האם ילדים היוצאים לעבודה במרכז החקלאי מסתייבים באותו היום גם בלימודים
אחרים? שמענו כי להוראת הפלאכה מוקדש יום בשבוע, והוא הדין לגבי הוראת
החקלאות. האם זה אינו מפריע לתכנית הלימודים הכללית בבתי-הספר?
כיצד מוטעים הילדים בבית-הספר למרכזים החקלאיים?
שמענו כי במעבדות ובמוסבי-עולים ישנן עונות
בהן התלמידים עוזבים את בית-הספר כדי לעזור להוריהם במסך. זוהי תופעה
שיש בה צדדים חיוביים - הילד עוזר להוריו ועובד בעבודה חקלאית, וישנם
צדדים שליליים, כי באותו הזמן הילד מפסיק את לימודיו. האם לא חשב
מסדר החינוך על פציאת איזו שהיא תכנית שתאפשר לילד לעבוד בחקלאות
במסגרת בית-הספר, אך תהיה זו עבודה גושמת רווחים, כדי שהילד לא יצטרך
לעזוב את הלימודים וללכת לעזור להוריו?

האם נעשו נסיונות של הפצת רעיונות החינוך
החקלאי בקרב הורי הילדים, בעיקר במעבדות ובמוסבי-עולים?
האם קיים בערים עידוד לחקלאות בזעיר-אנפין,
על טרפסות או גבות הבתים?

א. רוזנאל-באנר:

האם מסדר החקלאות מסתמך בהקצנה בהוראת
חקלאות בבתי-הספר?
האם מסדר החקלאות נותן סטיפנדיות במקום אותן
הסטיפנדיות שניתנו בזמנו על-ידי מסדר החינוך והתרבות ובוסלו?
מה מספר הילדים שהם חברים במועדונים לחקלאות?
כיצד ניתן חינוך חקלאי באותם בתי-ספר שאינם קטורים עם מרכזי חקלאות?
מר לבנון אמר כאן, שלא הסורה לחקלאות צריך
לצאת עם הילדים למרכז החקלאות, אלא הסחנך או הסורה לטבע. מה, אם כן,
תפקידו של הסורה לחקלאות?
האם גם חסכו על-כך אם כל הסחנכים מסוגלים
לעבודת האדמה ומבינים אותה?

ס. ארם:

האם נעשה משהו כדי לעניין את הורי התלמידים
בחינוך החקלאי, כדי שיבינו את ערכו היסודי
של החקלאות ויעודדו את בניהם בכיוון זה? האם בית-הספר מנסה להשפיע על
התלמידים שגם בביתם ימשיכו בעבודה החקלאית?
האם בתכנית הלימודים נלקחו בחשבון מקצועות
הקטורים בחקלאות, כדי שיהיה בסיס עיוני לעבודה המעשית של התלמידים?
האם מוודעים את התלמידים עם הישגים בחקלאות?

י. ספילנסקי:

לאור ההסקפה האומרת שמחנך הכיתה צריך להיות
פעיל גם במסח החינוך החקלאי, האם לדעת מר
לבנון החומר הניתן לתלמידים במסיינרים מספיק והולם את צרכי המורים
במסח העבודה החקלאית?

היור' ש. פרטיץ:

את תשובותיו של מר לבנון נשמע מחד.
עתה אנו עוברים לדיון בטכתבו של הה"כ כהנא,
אשר ביקש כי הוועדה תדון בבעיית המועדון של ארגון אמהות עובדות בקרבת
מאה-שקרים בירושלים. הה"כ כהנא אינו יכול להסתמך בישיבה, מפני שהוא
חולה ונמצא עתה בבית-החולים. הוא ביקש לדון בעניין זה גם בהעדרו,
והבטחתי לו זאת.

או.

ט. ארם: שאלה זו הוצעה על-ידי לסדר-יומה של הכנסת וצריכה להידון סחר. אם ועדת החינוך תקבל החלטה שאני תוסך בה, אותר על הצעתי לסדר-היום במליאת הכנסת.

י. סמילנסקי: אינני חושב שהוועדה יכולה לדון בעניין זה כאשר לא נוכח בישיבה אף חבר מן הטיעות הדתיות. כן אינני יודע מהו המצב בקשר למועדון זה ולא פוכל לחוות את דעתי בטרם אקבל אינפורמציה מדוייקת ומוטמכת.

היו"ר ש. פרסיץ: אילן שאלה זו לא היתה עומדת על סדר-יומה של הוועדה, כפי שנשלח לחברי הוועדה, היה ח"כ סמילנסקי צודק. אולם כסעיף 2 בסדר-היום סופיעה הצעתו של ח"כ כהנא, ועל כן העדרות נציגי הטיעות הדתיות מן הישיבה אינה יכולה לטבוע מן הוועדה אפסרול דיון בבעיה זו. אני גם אינני חושבת שיש קשר בין דיוננו כאן לבין ההצעה לסדר-היום שתידון סחר בכנסת, מפני שהוועדה דנה בשאלה זו מבחינה חינוכית-ציבורית, בעוד שמליאת הכנסת תטפל בשאלה זו מאספקט פוליטי.

ח"כ כהנא כותב במכתבו, כי המקום בו נמצא המועדון טאוכלס אנשים דתיים, והמועדון פוגע ברגשותיהם. על כן הוא מבקש שנעשה את הכל לטען סגירת המועדון במקום זה. אני חושבת שהשקפה זו היא טטוכנת טאד וזה עלול להיות תקדים מטוכן טאד. לכן אני חושבת שהוועדה צריכה לקבוע עמדתה בעניין זה, כי לא יתכן שנרסה יצירת גיטאות בארץ-ישראל.

א. רוזיאל-נאור: אינני חושבת שדיון בוועדה בשאלה זו פוגע באפשרות הדיון בה גם במליאת הכנסת. אך השאלה היא אם הוועדה יכולה להוציא מסקנות שיהפכו לעבודות. אני חושבת שזה יהיה יותר טחייב אם העניין יועבר אלינו ממליאת הכנסת.

ד. נצר: אינני מקבלת את דעתו של ח"כ סמילנסקי שאין לדון בעניין המועדון, מפני שנציגי הטיעות הדתיות אינם נוכחים בישיבה. אבל דעתי היא שעל-ידי דיון בוועדה לא נצא ידי-חובתנו בבעיה זו, שנתפרסמה כבר בכל רחבי הארץ. אני חושבת שיש להסתין ולראות מה תהיינה תוצאות הדיון סחר בהצעות לסדר-היום.

ו. כפרית: היה כבר תקדים בעניין דומה, בקשר לשכיתה באוניברסיטה. שאלה זו הועמדה כהצעה לסדר-היום והוחלט כי מסיבה זו אין לדון בה בוועדה. אני חושבת שאותו הדין חל גם לגבי מקרה זה.

ה ח ל ט ה

הוחלט לא לקיים את הדיון בהצעתו של ח"כ כהנא, הואיל ובעיה זו הועלתה כהצעה לסדר-היום במליאת הכנסת שתידון סחר בכנסת.

היו"ר ש. פרסיץ: בקשר לעניין האופרה ברצוני לסטור לוועדה, כי סר החינוך קיים אטטורל ישיבה בעניין זה והוחלט לברר פרטים סטוייטיים, לפני קבלת החלטה סופית בטבוע הבא. אך בינתיים נתקבלו סכתבים סטוייטי האופרה ואני סלאת דאגה סתוך הדיונים בגודל האופרה אחד הנוטים יגייס תביעה סטפטית וכל הרכוס הגדול של האופרה ייהרס. אני גם הזמנתי להיות את נציגי האופרה כדי לברר אתם כמה אפשרויות. בינתיים קיבלתי סברק מהאופרה העמטית החדשה שקמה, וחברי אופרה זו מבקשים להתקבל לפגישה עם ועדת החינוך והתרבות.

ה ח ל ט ה

הוחלט לפנות לאופרה העמטית ולבקש שהנוסאים עליהם נציגי האופרה רוצים לדון עם ועדת החינוך ייסלחו בכתב, ורק אחרי זה תחליט הוועדה אם יש להזמין את אנשי האופרה.

(הישיבה ננעלה בסעה 13.00)